

ПРОГРАМА „2020”

(виждания за гарантиране на обществения характер и за устойчиво развитие на Българската Национална Телевизия)

I. Развитие на БНТ като обществена медия

Задължението на всеки служител на отговорна държавна служба е: ДА ПАЗИ ЗАКОНА. Задача на административния ръководител на БНТ е ДА ИЗИСКВА СПАЗВАНЕТО НА ЗАКОНА.

1. Програмният лиценз като обществен договор

Чл. 111, ал. 1, т. 8 от Закона за радиото и телевизията задължава всяка телевизия, кандидатстваща за програмен лиценз, да представи на регулаторния орган:

„програмен проект, програмна концепция, програмен профил, програмна схема, списък на допълнителните ... телевизионни услуги.”

Ръководството на БНТ е длъжно и ще:

1. публикува в интернет-пространството лицензиите на Българска национална телевизия;
2. публикува в интернет-пространството програмните проекти, програмни концепции, програмни профили и др. документи на БНТ, така, както са депозириани в СЕМ;
3. стартира широка обществена дискусия за евентуални промени в тези документи;
4. получи обратна връзка и отговор на въпроса какви промени са необходими на програмните документи;
5. депозира до края на 2010 г. в СЕМ заявления за изменение и допълнение на индивидуалните лицензии/регистрации на базата на нови програмни документи, изменени с оглед резултатите от общественото обсъждане;
6. публикува в интернет-сайта на БНТ новите програмни проекти, концепции, схеми и пр. и няма да ги сваля от там.

Чрез това – едно – административно действие биха се постигнали следните резултати:

1. Укрепване на емоционалната връзка между обществото и обществената телевизия;
2. Създаване на максимално висока степен на легитимност и предсказуемост на програмното поведение и от там на доверие в медията;
3. Свеждане до минимум на възможността за ad hoc промени в програмата на базата на субективни хрумвания на ръководството или външни фактори;
4. Минимизиране на зависимостта на програмната политика на обществената медия от административното ѝ ръководство;
5. Превръщане на административното ръководство в изпълнител на формулирана от обществото програмна задача.

Смятам, че е необходимо да бъде сключен обществен договор между Българската национална телевизия и българските граждани – „Харта на БНТ”. Договорът може да бъде „сключен” по

посочения начин, което всъщност ще бъде – най-после – изпълнение на буквата и духа на действащия Закон за радиото и телевизията.

2. Обществен надзор за „спазване на договора“

а) Обществен консултативен съвет.

Съществуващият в момента Обществен съвет на БНТ е с безупречен качествен състав. Ако не са му писмено делегирани, Общественият съвет ще бъде снабден със следните правомощия:

да дава препоръки по цялостната концепция на програмите на БНТ; да дава препоръки по полугодишните, годишните и перспективни програмни планове; да прави периодична оценка на изпълнението на тези планове по рубрики и предавания; да съдейства за изграждане на „редакционни обществени съвети“ към главните редакции; да прави публични изявления във връзка с изпълнението на програмната задача от страна на БНТ.

б) Обществени редакционни съвети

Общественият надзор за спазване на програмните концепции трябва да бъде „пренесен“ на нивото на отделните Главни редакции „Култура“, „Музика“, „Детски предавания“, „Образование“.

Механизъм за изграждане: съответните главни редактори предлагат членове – представители на активни неправителствени организации в съответната сфера – Общественият съвет потвърждава. Редакционните обществени съвети ще бъдат композирани на принципа на задължително „имплантиране“, чрез техния персонален състав, на различни гледни точки към програмата.

Обществените редакционни съвети ще: препоръчват актуални теми; предоставят професионална експертиза при подготовката на темите; следят за баланса и плурализма при поднасянето на темите; защитават обществения характер на предаванията и гарантират ненамесата на външни фактори в дейността на съответната главна редакция.

Ще бъдат, обаче, изградени задържащи механизми срещу непозволені въздействия на членовете на редакционните обществени съвети върху предаванията.

Към Главна редакция „Новини и актуални предавания“ не може да има обществен съвет, защото това би било законов и функционален нонсенс.

II. Организация и управление на БНТ

1. За „структурната реформа“

Основният капитал на БНТ, без съмнение, са нейните служители.

Към датата 1.3.2001 г. структурната схема на БНТ беше доведена до състоянието на идеално копие на структурната схема на германската обществена телевизия ZDF. Така изградената структура не е съществено променена, което е доказателство за нейната устойчивост. Тоест структурата на БНТ е изградена върху философията на „редакционния принцип“, характерен за

обществените телевизии в континентална Европа. „Редакционният принцип“ предполага настройка на дейността, при която главният акцент пада върху отговорността за съдържанията. Като организационна структура (органиграма) БНТ е адекватно подредена както всяка образцова обществена телевизия в Европа. Структурата може да поема и изпълнява задачите, възлагани на обществената телевизия.

Въпросът, който въпреки това виси в пространството е: „И, какво от това?“

Под „структурна реформа“ в БНТ трябва да се разбира:

1. съдържателна, качествена промяна, така, че структурите автоматично да се ползват от добрите индивидуални професионални качества на всеки отделен служител;
2. предоставяне на шансове на всеки един служител да развие професионалните си качества и намери оптималното си място в системата.

2. За справедливостта

Ако административното ръководство на медията има някакво висше задължение, то това задължение е да се отнася справедливо към хората, които всъщност създават програмите. Справедливост, на управленски език, означава: отказ от фаворизиране; предоставяне на равни шансове за изява; равно възнаграждение за равно по количество и качество труд; ясни длъжностни характеристики; ясни и непротиворечиви вътрешни правила; адекватни очаквания от хората. И не на последно място ако все пак се наложи вземане на непопулярни решения, генералният директор трябва да е готов да започне от лицата, които вътрешно-институционалното обществено мнение определя като негови приближени.

3. Внедряване на опит

а) професионален обмен с европейските обществени телевизии. Въвеждане на системата „Интегрирани специалисти“.

За целта:

1. до края на 2010 г. международният отдел на БНТ ще проучи и договори всички налични възможности за изпращане на наши специалисти на дългосрочни командировки в европейски обществени телевизии, с интегриране в производствения им процес;
2. до края на 2010 г. ще се проучат и активират всички възможности за осигуряване на специалисти от европейски телевизии, които да бъдат интегрирани в производствения процес тук;

б) междугенерационна солидарност и пренос на опит

1. Шансове

а) изграждане на школа за продължаващо обучение по телевизионна журналистика и телевизионни технологии

Ще се активира Правилникът за провеждането на стажове в БНТ (приет през 2000 г.). Целта на този правилник беше да се регламентира приемът на нови служители на националната телевизия, като това става при условия на: планиране, прозрачност, категорично конкурсно начало и високо поставена летва на подготовка и самоподготовка.

БНТ ще изгради постоянно действаща школа за обучение и продължаващо обучение по телевизионна журналистика и телевизионни технологии и реализация, която ще изпълнява следните дългосрочни цели:

i) Шансове за новопостъпващи колеги

- разработване на модулна учебна програма за дисциплините „Телевизионна журналистика“ и „Телевизионни технологии и реализация“ с продължителност на всеки курс – 18 месеца (със съдействието на Факултетите по журналистика на софийските ВУЗ и Техническият университет); поетапно въвеждане на интердисциплинарни модули;
- обявяване на конкурси за стажанти на БНТ (два пъти в годината; две групи x мин. 10 души)
- определяне на персонален tutor на всеки курсист, който да го направлява, въвежда и подпомага по време на стажа му в БНТ;
- гарантирано назначаване на работа в БНТ при успешно завършване на стажа (след полагане на теоретични и практически изпити)

ii) Шансове за допълнителна квалификация и преквалификация

- служителите на БНТ ще имат възможност да се включат в същите курсове;
- организиране на групи с международно участие (поне от съседните страни) с оглед осъществяването на професионална интеркултурна комуникация;
- даване на възможност за вътрешна мобилност.

б) интензивна езикова подготовка

2. Качество чрез конкуренция

Качеството се създава чрез конкуренция. При следните изходни предпоставки:

- БНТ не е длъжна да се конкурира с частните телевизии на терена *рейтинг*;
- БНТ е длъжна да се конкурира с частните телевизии на терена *качество*;
- за да спечели в тази конкуренция БНТ е длъжна да произвежда продукция с максимално високо качество.

За да произвежда качествена продукция, вътре в структурата на БНТ трябва да се въведат механизми за перманентната конкуренция. За да е честна конкуренцията, трябва да са изпълнени следните вторични предпоставки:

- прозрачен и конкурентен достъп (шансове) до започване на работа в БНТ;
- осигуряване на възможност (шансове) за постоянна квалификация, чрез усвояване на най-модерните телевизионни методи и технологии;
- откриване на възможности за набиране на международен опит, коопериране и конкуренция на продукциите на БНТ в европейски мащаб;
- изграждане на чувство за междугенерационна солидарност;

- изграждане на система за вътрешна мобилност;
- получаване на място в йерархията на БНТ на база доказани чрез горните методи и критерии качества.

И с крайна стратегическа цел: когато БНТ постигне и установи стандартите за качество, то това ще рефлектира и върху частните телевизии, от което ще спечели обществото, с което БНТ ще изпълни още един от елементите на обществената си задача.

III. Програмни намерения и приоритети

Предложенията ми са експертни и методологични. Както вече отбелязах, Генералният директор има други задачи и една негова амбиция да има детайлна представа за съдържанието на програмите на БНТ, е най-малкото арогантна.

От всички възможни фактори, които имат отношение към изпълнението на програмната задача, бих открил следните:

1. Факторът „законност“

Действието на фактора „законност“ предполага: изпълване със съдържание и безусловно спазване на изискванията на ЗРТ, адресирани към програмната дейност на БНТ. Безусловно спазване на Етичния кодекс на българската журналистика. Всички формулировки в Етичния кодекс, които са написани в условно наклонение, за БНТ следва да се разбират в императивно. Безусловно спазване на общите закони на страната при подготовката и поднасянето на темите. БНТ трябва да излъчва законност и да внушава уважение към законността.

2. Факторът „европеизация“

а) синхронизирано перспективно програмно планиране

Обвързване /синхронизиране/ на перспективните програмни планове на БНТ с плановете на водещите европейски обществени телевизии.

б) европеизиране на съдържателно ниво

в) измерението „Балкани“

г) международна конкуренция

3. Факторът „интеграция“

1. Обществените редакционни съвети;
2. Пълноценно и равноправно участие на представители на етнически и социални малцинства в продукциите на БНТ, включително чрез позитивна дискриминация;
3. Допълнителни предавания на „майчин език“ в регионалните програми;

4. Религиозна толерантност;
5. Пълно ресурсно обезпечаване за създаването и излъчването на синхронизирани 24-часови програми на Регионалните телевизионни центрове;
6. Фиксиране на ежедневни блокове в националните и сателитната програми, които да бъдат на разположение на Регионалните телевизионни центрове за излъчване на техни продукции;
7. Системно изнасяне на предавания, включени в централната програмна схема и реализирането им в населени места извън София;
8. Реализиране на външни предавания от периферни населени места в страната, включително чрез упражняване отново на „позитивна дискриминация“, този път в смисъл на отдаване на приоритет на културни и социални събития и факти от по-малките населени места и общности, за сметка на по-големите;
9. Обръщане на специално внимание на интернет-комуникацията с цел издирване и привличане като активни участници в творческия процес на т.нар. „блогъри“ и други представители на тези общности;
10. Постепенно изваждане на „светло“ на активни „форумци, чрез предоставянето им на възможност за участие в предаванията на БНТ, включително, но не само за заявяване на публична позиция, което ще е принос за преодоляване на анонимността в казаното пространство;
11. Засилена интерактивност в Сателитната програма.

Подфакторът „диалогичност“ (форум = фактор)

Предполага, на практически език:

- трансформиране (на психологическо ниво) на длъжността „водещ на предаване“ в длъжност „модератор на граждански дебат“;
- участие по всяка дискуссионна тема на повече гости с различни гледни точки;
- спазване на Етичния кодекс на българската журналистика в смисъл:
  - = безкомпромисно следене за представяне в коментарите и анализите на всички значими мнения и гледни точки по който и да е въпрос.;
  - = гарантиране не просто на правото на отговор, а на правото на всеки да изрази позиция по спор, в който е замесен;
  - = безусловно спазване на принципа за разграничаване на новината от коментара;

Подфакторът „полезност“

4. Факторът „дисциплина“

а) организация на програмната схема спрямо ритъма на ежедневието

б) организация на дневната програмна схема в блокове

в) time schedule

- абсолютно недопустимо е на зрителят да не му е известно в колко часа свършва централната емисия „По света и у нас“.
- абсолютно недопустимо е на зрителят да не му е известно кой е началният час на излъчване на вечерния филм.

Административното ръководство ще гарантира:

1. че централната емисия „По света и у нас“ ще свършва безусловно в 20.30 часа (включително с прогнозата за времето и спортните новини);
2. че началният час на излъчване на вечерния филм ще бъде 20.31 часа, освен в случай на национален форсмажор.

IV. Технологично и програмно развитие на БНТ в контекста на цифровизацията

1. Технологично развитие

Питам: какво стана с 10-те милиона от 2001 г.?

Питам: колко пари от следващите бюджети са били похарчени за „цифровизация“ и в какво са вложени?

Питам: кой технологичен процес в БНТ е напълно цифровизиран, от начало – до край?

Питам: колко пъти се транскодират вътрешните сигнали в БНТ?

Питам: какво е състоянието на централния рутер?

Питам: кой е номерът на напълно цифровизираният ПТС?

Питам: може ли БНТ да подаде качествен сигнал за EBU от музикално събитие, напр. „Еurovision“?

За 3D-формат – не питам.

Исходните предпоставки, от които тръгваме, са:

1. Процесът на цифровизация на БНТ не само, че не е завършен, но хаотичните и неустойчиви инвестиции са го объркали до степен, в която той е трудно възможен.
2. Няма време.

3. Няма пари.

При така обрисуваната изходна база трябва:

1. незабавно да се изоставят всякакви мечти и надуване на словесни балони за „скорошното дигитално бъдеще“ на БНТ. Цифровизацията ще се извършва на линеен принцип;
2. спешно изискване на международен технически одит;
3. назначаване на интегрирани специалисти на експертни длъжности към всяко от основните звена на Дирекция „Техника“;
4. апелиране към международната солидарност в рамките на EBU;
5. преглед на вътрешната комуникационна инфраструктура (технологична логистика);
6. кандидатстване за средства от фондовете на ЕС.

Краткосрочно е ресурсно обезпечимо:

7. софтуерен ъпгрейд;
8. подобряване на осветлението;
9. ре-конфигуриране на мощности;
10. автоматизация при отчитането на авторските права;
11. стандартизация на филмовите каталози.

Останалото – поетапно.

2. Програмно развитие

Ако конкурс за генерален директор на БНТ се печели с демагогия и с разтягане на локуми, тук е мястото. Ако, човек е отговорен, разбира за какво иде реч и държи на дадената дума, тук е мястото да запази достойнството си. Защото в цифровата ера съществуват технически, организационни, административни рискове и рискове, свързани с потребителите.

За бъдещата работа на БНТ тези рискове трябва да бъдат оценени през призмата на две от нейните обществени задачи, а именно:

- БНТ трябва да събира обществото (да интегрира), а не да го разпилява;
- БНТ трябва да е полезна телевизия.

и да се стъпи здраво върху разбирането, че повече пари за програми и други екстри за БНТ, свърх сегашните, няма да има.

Поради това БНТ би следвало да се концентрира/ограничи до следните програмни амбиции:

аналогови

1. Трета национална програма, на базата на синхронизираните регионални програми;
2. Регионална програма „София”, в сътрудничество с НС, СОС и НПО;

цифрови

3. Европейска културна програма;
4. Програма „БНТ & со” (съставяна в сътрудничество с външните продуценти);
5. Video-on-demand;
6. Телетекст;
7. Други услуги

Допълнителни услуги могат да се развиват и предлагат на базата на постъпили предложения от частният сектор и в партньорство с него.

Всякакви други програмни амбиции, като самостоятелни спортни, филмови, детски, туристически и прочие канали към настоящия момент са неосъществими.

V. Антикризисна програма

В хода на дискусиата, проведена от СЕМ на 16.06., някои поиска кандидатите да бъдат оценявани по делата им. Настоявам за това и моля, за да има някакъв обективен критерий за сравнение по този пункт, да се приложи следният лесен тест:

Кой от кандидатите, какъв финансов резултат е постигнал/за какъв финансов резултат е допринесъл, ако някога е участвал в управлението на БНТ или на друго производствено предприятие?

Антикризисната програма ще се реализира по следните приоритети:

- срочно погасяване на висящи задължения
- разкриване на допълнителни източници на финансиране
- икономии.

Висящите задължения ще бъдат третирани в следната последователност

1. Задължения към НУРТС за пренос (екзистенциална заплаха за БНТ)
2. Задължения за изграждане на Студио 1.

3. Неизплатени задължения за права

Надявам се това да са основните пера на задължията на БНТ, а размерите да са тези, за които се говори.

Разкриване на допълнителни източници на финансиране в следния ред

1. Повишаване на приходите от реклама
2. Обвързване финансирането на развлекателните предавания от положителния икономически резултат.
3. Продуцентска дейност: коопериране с БНР; собствени проекти.

Икономии

БНТ няма да може да се изтегли от кризата, ако колегите не проявят висока готовност за солидарност. Солидарност може да има, само когато ръководството гарантира принципност. Принципност в икономии означава отказ от „екстри“ за членове на ръководството, ревизия на бюджетите на всички продукции на база на критериите „равен труд – равен резултат“, съкращаване на персонални разходи под условие, други.

VI. Финансиране на БНТ. Форми и механизми на контрол.

Телевизия се прави, ако не с много пари, то с много мерак.

1. Финансиране

- а) бюджетна субсидия – запазване на нивото
- б) допълнителни приходоизточници – повишаване на нивото
- в) алтернативно финансиране – въпрос на законова регламентация.

2. Форми и механизми на контрол

Във всеки търговски договор, сключван между БНТ и други лица, в раздел „Заклучителни разпоредби“, ще бъде включен следният задължителен текст:

„Чл. ... КОНТРАГЕНТЪТ на БНТ е уведомен и приема, че поради обществения характер на дейността на Българска национална телевизия и обстоятелството, че нейното финансиране става за сметка на публични фондове и ресурси, съдържанието на сключваните от нея договори не може да бъде обект на търговска тайна. Достъп до информация за съдържанието на този договор може да бъде предоставян на трети лица по посочения в законите на страната ред.“

София, 30.06.2010 г.

Радомир Чолаков